

# Podia 2012

## cijfers en kengetallen



Vereniging van Schouwburg-  
en Concertgebouwdirecties

September 2013

Colofon

©Podia 2012 is een uitgave van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties, Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Alles uit deze uitgave mag op alle mogelijke manieren worden gebruikt en geciteerd, maar wees zo vriendelijk het ons te laten weten. Ondanks alle aan de samenstelling van deze uitgave bestede zorg kan de uitgever geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Samenstelling: Eline Kleingeld  
Vormgeving: WAT ontwerpers, Utrecht  
Foto's: Shutterstock

Aanvullende bronnen:  
Poppodia in Cijfers 2012, VNPf  
Waarom financiert de overheid kunst? 2010, Federatie Cultuur  
Muziek in de Stad, Gerard Marlet, 2010, VOC uitgevers  
Podiumpeiler 2011, Atlas voor Gemeenten,  
Statline – professionel podiumkunsten, CBS

Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD)  
Funenpark 1  
1018 AK AMSTERDAM

telefoon 020 6647211  
fax 020 6752691  
e-mail info@vscd.nl  
www.vscd.nl

## Inhoudsopgave

### 3 Inleiding

### 5 Organisaties, marktaandeel en betrouwbaarheid

### 6 Spreiding per regio

### 7 Voorstellingen en Bezoek

- Voorstellingen
- Bezoek
- Voorstellingen en bezoek per genre
- Andere indelingen

### 14 Festivals

### 16 Publiciteit

### 17 PODIUM Cadeaukaart

### 18 Werkgelegenheid

### 20 Financiën

- Inkomsten
- Uitgaven

### 23 Wat doet de VSCD

Deze publicatie bevat de cijfers en kengetallen van de leden van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) over 2012.

Op het ondernemerschap van podia en festivals werd in 2012 een nog groter beroep gedaan. De effecten van de economische crisis en de bezuinigingen zetten door en werden concreet. Dat betekende alle hens aan dek en vereiste handelend optreden om de continuïteit van podia en festivals te kunnen garanderen.

Zo zagen we de inkomsten uit kaartverkoop teruglopen evenredig aan het aantal bezoeken en nam het aantal voltijdbanen bij de podia af met 5%.

Ondanks een afname van het totaal aantal optredens op de VSCD-podia steeg het aantal rijksgefinancierde voorstellingen en concerten als ook het bezoek hieraan. Het totaal aantal bezoeken nam verder af tot 10,9 mln. Lichtpuntje is de lichte toename van inkomsten uit horeca en verhuur met 2,5%.

In deze publicatie laten we zien hoe de podia ervoor staan; de gezamenlijke omzet van de VSCD-leden, het aantal voorstellingen en concerten en de hoeveelheid van bezoeken in 2012. Deze gegevens laten zien wat de omvang van de VSCD-podia in Neder-

land is. Daaruit kan maar voor een deel herleid worden wat het effect is van podiumkunsten in de samenleving.

De podiumkunsten hebben op verschillende manieren effect. Een voorstelling of concert is meer dan alleen een avondje uit. Muziekles maakt kinderen geconcentreerder en sociaal vaardiger, kunstbeoefening geeft zelfvertrouwen, theaterbezoek leert mensen om te gaan met morele dilemma's, helpt om ons in anderen te verplaatsen en scherpt het denken.

Naast de directe en indirecte werkgelegenheid die een podium met zich meebrengt is voor een grote groep mensen de aanwezigheid van een theater of concertzaal een belangrijke voorziening die een woonplaats aantrekkelijk maakt. Dit heeft een positief effect op het vestigingsklimaat voor bedrijven en daarmee op de werkgelegenheid. Tot slot verbinden de podiumkunsten mensen. Niet alleen omdat mensen samen naar een voorstelling of concert gaan, maar ook omdat ze daarover napraten, omdat de gezamenlijke beleving hen op een positieve manier betrokken met elkaar laat zijn.

Kortom kunst en cultuur maakt slimmer, brengt welvaart en verbindt mensen.

Het aantal voorstellingen, bezoeken en de omzet kunnen daarom nooit als enige graadmeter dienen om uit af te leiden wat podiumkunsten betekenen voor een maatschappij.



Sinds 1996 verzamelt de VSCD bedrijfsgegevens bij haar leden ten behoeve van onderlinge bedrijfsvergelijking en voor de publicatie van gezamenlijke jaarcijfers.

Leden van de VSCD zijn gespecialiseerd in het presenteren van podiumkunsten. Zij vertonen veel overeenkomsten maar vertonen ook verschillen in omvang, aard en verspreiding over het land. Schouwburgen, vlakke vloertheaters, concertzalen en festivals zijn aangesloten.

Naast het presenteren van een grote diversiteit aan professionele voorstellingen en concerten op het gebied van toneel, dans, klassieke muziek, cabaret, musical en opera wordt door veel leden ook een podium geboden aan een grote hoeveelheid amateurvoorstellingen.

Op basis van gegevens van het CBS kunnen we vaststellen dat het marktaandeel van de VSCD-leden 60% is van het totaal aantal voorstellingen en concerten en 65% van het totale bezoek in Nederland.

Niet alle podiumkunsten worden uitgevoerd op een VSCD-podium; deze zijn te zien en horen op andere locaties. Popconcerten op poppodia en -festivals telden in 2012 3,4 mln bezoeken. Dan is er een onbekend aantal stadionconcerten die niet worden geteld. Daarnaast is er een groot aantal kleine podia (kerken, buurthuizen, centra voor

de kunsten e.d.), waar volgens de Podiumpeiler 2011 ook nog eens 3 mln bezoeken werden geteld. Tot slot zijn er nog enkele duizenden schoolvoorstellingen die nergens worden geregistreerd.

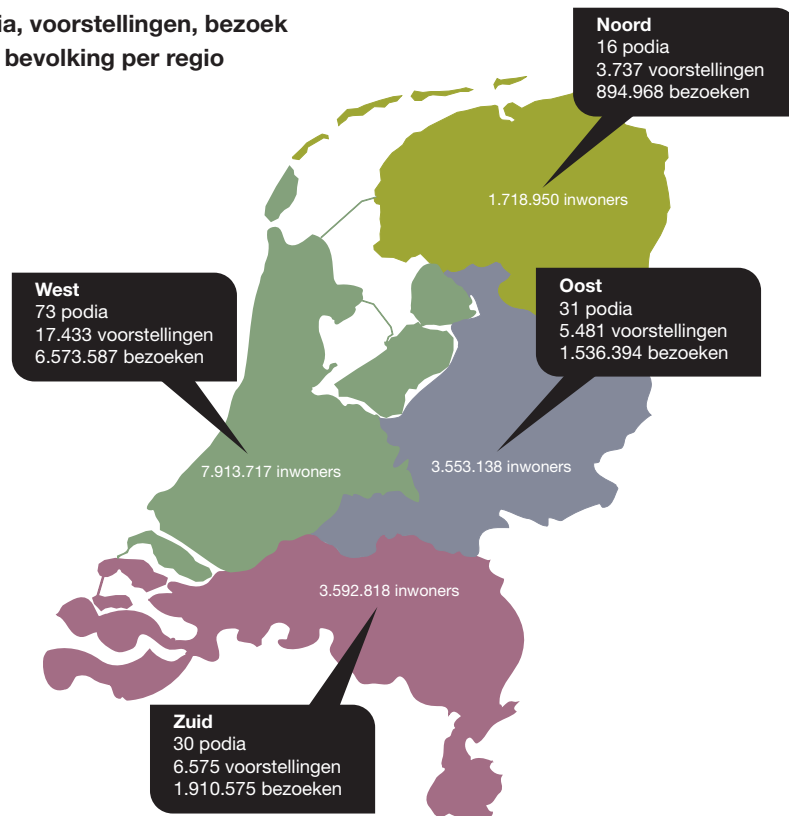
150 leden van de VSCD zijn over het jaar 2012 benaderd om gegevens aan te leveren, dat zijn er 4 minder ten opzichte van 2011. Vijf podia zegden hun lidmaatschap op en er werd één nieuwe lid verwelkomd. Hierdoor daalde het aantal zit- en staanplaatsen ten opzichte van 2011 licht. In 2012 waren zes podia gedeeltelijk gesloten vanwege renovatie en openden drie podia hun deuren na een periode van nieuwbouw. 88% van de leden heeft de gegevens aangeleverd. De resterende podia zijn op basis van gegevens uit eerdere jaren en vergelijkbare podia bijgeschat. Naast een algemene controle die wordt uitgevoerd op de antwoorden wordt er elk jaar één vraagstelling uitgelicht en nauwkeurig gecontroleerd. Op die manier verbeteren we de kwaliteit van de ingevulde gegevens jaarlijks. De betrouwbaarheid van de gepresenteerde gegevens is door de goede respons, de gedetailleerde bijschatting en uitgebreide controle groot.

Op de website van de VSCD kunt u uitgebreide tabellen vinden waarop de diagrammen in deze publicatie zijn gebaseerd.

## Per regio

De helft van de podia is gevestigd in het Westen, waar de meeste optredens plaatsvinden (54%) en de meeste bezoeken plaatsvinden (62%). In het westen woont 47% van de totale Nederlandse bevolking. Het Zuiden en het Oosten representeren elk 20% van het aantal podia. Dit staat in gelijke verhouding met hun aandeel in de Nederlandse bevolking dat in beide gevallen 21% is. Het aantal voorstellingen en bezoeken ligt in het Zuiden hoger (20% en 18%) dan in het Oosten (16% en 14%). In het Noorden is 9% van het totaal aantal podia gevestigd, hier vinden het minste aantal voorstellingen (11%) en bezoeken (8%) plaats. In het Noorden woont 10% van de Nederlandse bevolking.

## Aantal podia, voorstellingen, bezoek en aandeel bevolking per regio



### Voorstellingen

Het aantal podiumkunstenvoorstellingen en concerten is voor het tweede jaar op rij afgenomen tot 33.226 uitvoeringen. Dat is een afname van 5,5% ten opzichte van 2011. Er werden in 2012 24.011 andere bijeenkomsten zoals vergaderingen, congressen en feesten gehouden.

Van het totaal aantal voorstellingen en concerten bestaat 23% uit toneel waarmee dit het grootste aandeel is van de programmering, gevolgd door de genres cabaret (16%) en populaire muziek (14%). Alleen bij het genre klassieke muziek nam het aantal concerten toe. Bij alle andere genres nam het aantal voorstellingen en concerten af. Hierbij is de terugloop van 17% bij musicalvoorstellingen fors.

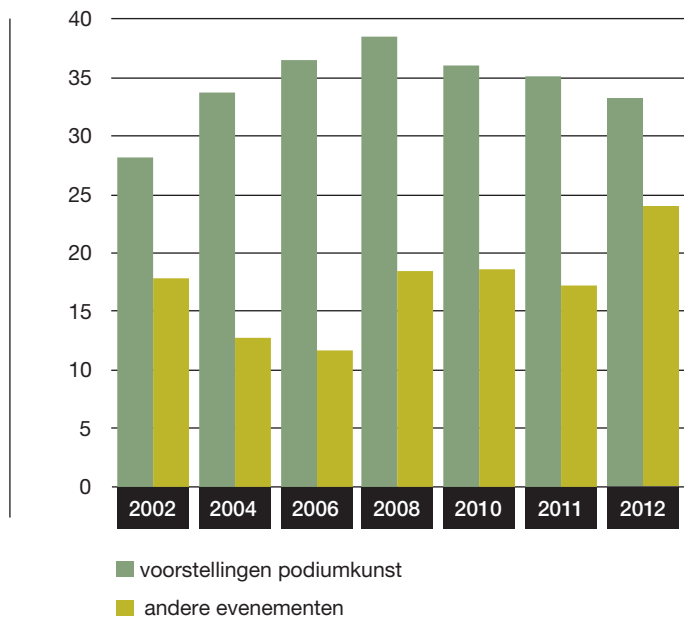


Voorstellingen naar genre

- toneel
- klassieke muziek
- dans en beweging
- populaire muziek (incl. wereldmuziek)
- musical en operette
- opera en muziektheater
- cabaret en kleinkunst
- overig professioneel (o.a. literair)
- amateurvoorstelling

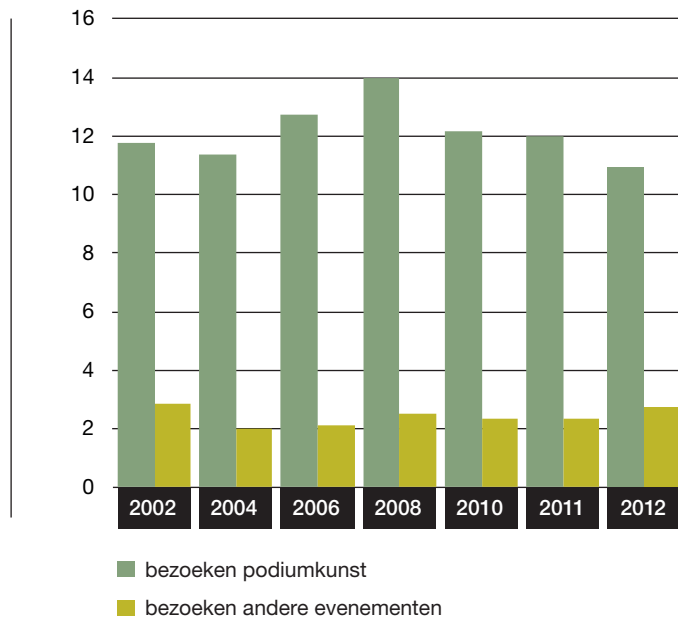
## Voorstellingen podiumkunsten en andere evenementen

*x duizend*



## Bezoek aan voorstellingen/concerten en andere evenementen

*x miljoen*



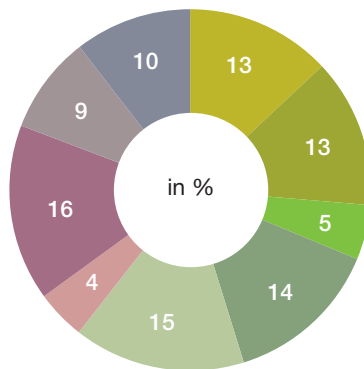


## Bezoek

De tendens van de afgelopen jaren zet zich verder door; ook in 2012 is het totale bezoek aan de podiumkunsten verder gedaald met 10% van 11,9 mln naar 10,9 mln. Maar niet alle podia verloren publiek of verloren publiek in even grote mate. In alle landdelen, bij podia van verschillende aard en grootte bestaan er verschillen in de toe- of afname van het publiek.

De daling van het bezoek doet zich voor bij alle genres waarbij de afname bij de genres musical (20%) en opera (15%) het grootst zijn. Bij klassieke muziek nam het publiek met 2% af. Bij de andere genres lag de vermindering van het bezoek tussen de 5% en 8%.

Cabaret- en musicalvoorstellingen vertegenwoordigen achtereenvolgens het grootste aantal bezoeken als aandeel in het totaal publiek (16% en 15%). Jarenlang ging hierbij het aandeel bezoek aan musicals aan kop. In 2012 wordt deze koppositie voor het eerst overgenomen door cabaret.



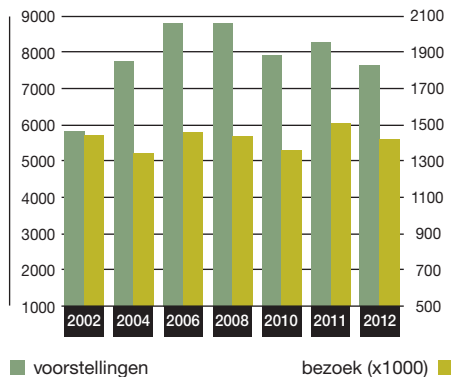
Bezoek naar genre

- toneel
- klassieke muziek
- dans en beweging
- populaire muziek (incl. wereldmuziek)
- musical en operette
- opera en muziektheater
- cabaret en kleinkunst
- overig professioneel (o.a. literair)
- amateurvoorstelling

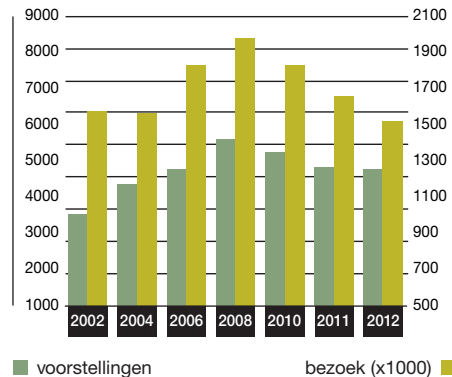
## Voorstellingen en bezoek per genre

Grafiek geeft per genre het aantal voorstellingen weer aan de linker as en het aantal bezoeken aan de rechter as.

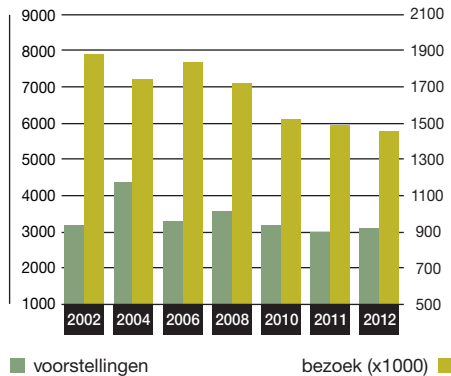
### Toneel



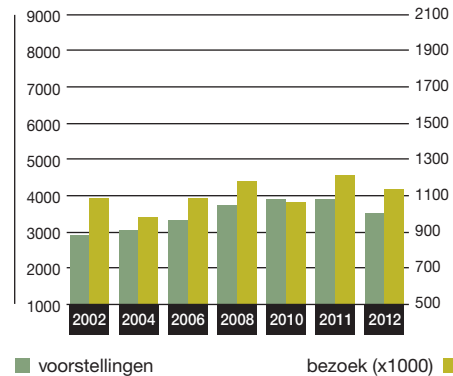
### Populaire muziek



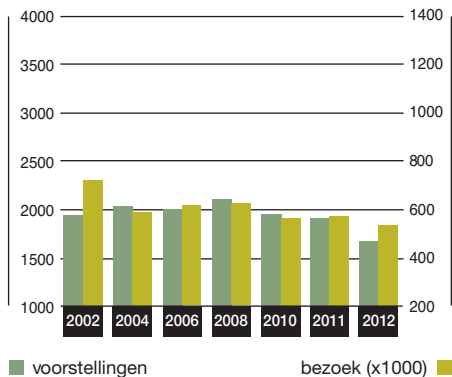
### Klassieke muziek



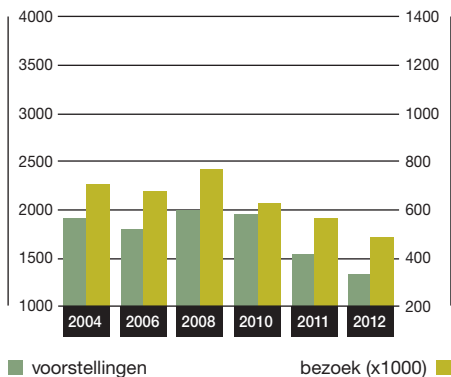
### Amateur



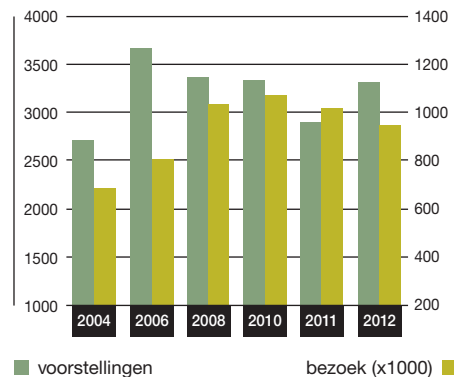
## Dans



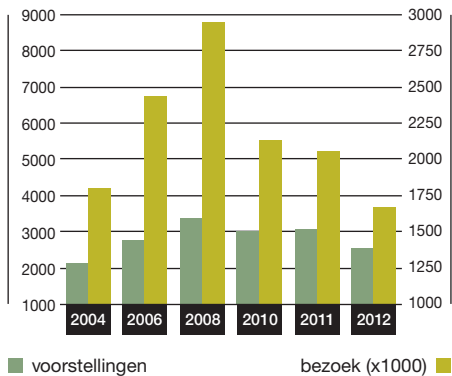
## Opera en Muziektheater



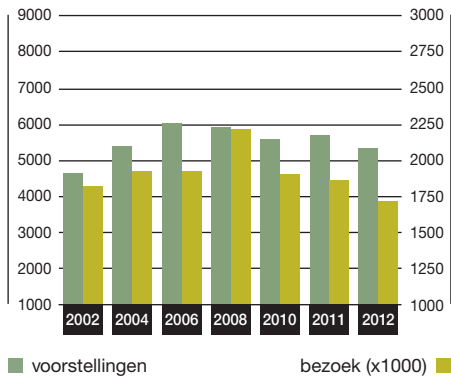
## Overige

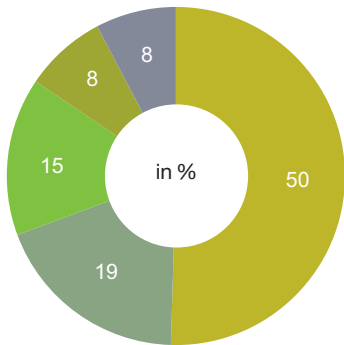


## Musical en operette



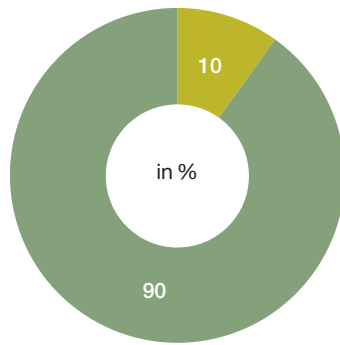
## Cabaret





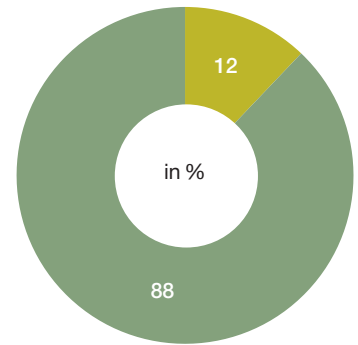
**Rijksgefinancierde aanbod**

- toneel
- klassieke muziek
- dans en beweging
- opera en muziektheater
- musical, pop, cabaret, overige



**Buitelandse voorstellingen**

- buitenlandse voorstellingen
- binnenlandse voorstellingen



**Jeugd- en kindervoorstellingen**

- kinder- en jeugdvoorstellingen
- volwassen voorstellingen

## **Aandeel rijksgefinancierde voorstellingen en bezoek**

Het aandeel van de rijksgefinancierde voorstellingen en concerten als percentage van de totale programmering is gestegen van 13% naar 16%. Ook in absolute aantallen zijn deze toegenomen van 4.741 in 2011 naar 5.170 in 2012, een stijging van 9%.

Het aantal rijksgefinancierde toneelvoorstellingen en klassieke muziekconcerten is gestegen met achtereenvolgens 7,5% en 3,9%. Het aantal rijksgefinancierde dansvoorstellingen bleef gelijk, maar het aantal rijksgefinancierde operavoorstellingen daalde opnieuw met 10%.

Het aandeel rijksgefinancierde toneelvoorstellingen nam af met 2%, dit ondanks een stijging van het totaal aantal toneelvoorstellingen.

Het bezoek aan de rijksgefinancierde voorstellingen en concerten nam in absolute aantallen met 6% toe van 1,63 mln naar 1,73 mln.

## **Aandeel buitenlandse voorstellingen en bezoek**

Het aandeel van buitenlandse voorstellingen ten opzichte van binnenlandse voorstellingen is met 10% gelijk gebleven. In totaal vonden er 3.259 voorstellingen en concerten van buitenlandse gezelschappen en orkesten plaats, dat is 7% minder dan in 2011. Het bezoek aan de buitenlandse voorstellingen en concerten nam af met 14% tot 1,1 mln.

## **Aandeel kinder- en jeugdvoorstellingen en bezoek**

Voor het tweede jaar op rij vindt er een daling plaats in het aantal kinder- en jeugdvoorstellingen van 10%, waarmee het totaal van deze voorstellingen en concerten op 3.840 komt. Ook het bezoek aan deze voorstellingen daalde; met 14% van 1,12 mln in 2011 naar 0,97 mln in 2012. Het aandeel in de totale programmering bleef gelijk met 12%.

## **Voorstellingen en bezoek buiten het eigen podium**

Om op meer plekken zichtbaar te zijn en om op meer plekken toegang te geven tot podiumkunsten organiseren podia steeds vaker buiten hun eigen deuren in kerken, cultuurhuizen en op marktpleinen voorstellingen en concerten. Ruim 54 podia geven met elkaar 702 voorstellingen en concerten buiten hun eigen deur. Dit trok 173.120 bezoeken. In 2011 waren dit 517 optredens met 123.290 bezoeken.

## Voorstellingen en bezoek

In 2012 telde de VSCD acht leden met als primaire doelstelling het organiseren van een festival.

Bij deze festivals, die qua aard en omvang zeer van elkaar verschillen, waren 2.413 voorstellingen en concerten te zien die 291.067 betalende bezoeken telden.

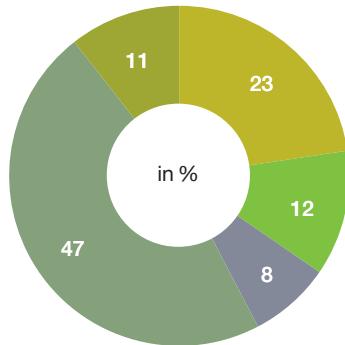
Van deze voorstellingen kwamen er 514 uit het buitenland en waren 282 optredens kinder- en jeugdvoorstellingen.

## Werkgelegenheid

Totaal zijn er bij de festivals 89 voltijdbanen die door 2.356 personen worden vervuld. 88% van die personen doet dat vrijwillig en vervult op die manier 39% van de voltijdbanen. Personeel op de loonlijst en ingehuurd personeel vervullen de overige 61% van de voltijdbanen.

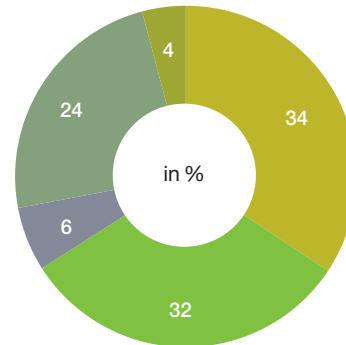
## Financiën

De gezamenlijke omzet van de festivals bedroeg in 2012 ruim 13 mln. 53% van de inkomsten komen uit kaartverkoop, horeca en sponsoring. De overige inkomsten komen van bijdragen van de overheid en fondsen. De uitgaven bestaan uit achtereenvolgens voorstellingskosten (35%), personeelskosten (32%), publiciteits- en marketingkosten (24%), locatiekosten (6%) en overige kosten (4%).



Inkomsten festivals van de totale omzet

- inkomsten uit voorstellingen
- horeca
- sponsoring
- inkomsten overheid en fondsen
- overige inkomsten



Uitgaven festivals van de totale omzet

- programmamakosten
- personeelskosten
- locatiekosten
- marketing en publiciteit
- horecainkoop

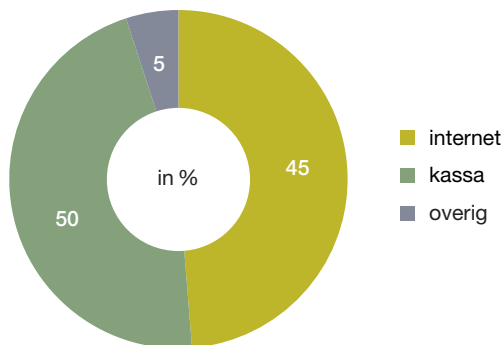
## Webiste & verkoopkanalen

De Nederlandse podia hebben een groot bereik via hun websites. In 2012 werden gezamenlijk ruim 41 mln bezoeken en 22 mln unieke bezoeken aan de websites geregistreerd. Hoewel deze gegevens pas sinds 2011 worden verzameld is er over 2012 een toename te zien.

Liep in 2011 de kaartverkoop nog voor 45% via internet, in 2012 is dit percentage gestegen naar ruim 48%. Dat gaat ten koste van de verkoop via de kassa. In 2011 was dat nog 49% nu is dat 46%. De overige 5% van de kaartverkoop verloopt via andere kanalen zoals bijvoorbeeld het VVV.

## Bezoeken aan websites podia

Aantal stoelen podium	Gemiddeld aantal bezoeken website	Gemiddeld aantal unieke bezoeken website
Capaciteit tot 500	115.000	63.000
Capaciteit 500 tot 1000	190.000	98.000
Capaciteit 1000 en groter	250.000	152.000



Verkoopkanalen kaarten



### De cadeaukaart voor theater, concert & festival

Met de PODIUM Cadeaukaart worden bij theaters, concertzalen en andere podia toegangskaartjes gekocht voor alle podiumdisciplines binnen Nederland. De cadeaukaart vormt het grootste collectieve promotiemiddel van de podiumkunsten; elke week worden hiermee gemiddeld 3.500 theater- en concertkaartjes afgerekend. 65% van de kaartontvangers zegt dankzij dit cadeau vaker een theater, concert of festival te bezoeken.

Verkoopkanalen zijn onder andere theaters, Primera, PostNL, AKO, VVV, Uitburo, Albert Heijn, ANWB, Cigo en podiumcadeaukaart.nl. De PODIUM Cadeaukaart is een uitgave van Stichting Promotie Theater & Concertbezoek (SPTC).

Aantal verkooppunten per oktober '13	4.550
Aantal acceptanten	260
Omzet verkoop 2012	€ 6,6 mln
Aantal verkochte cadeaukaarten	154.000
Omzet verzilvering 2012 PODIUM Cadeaukaart - Theater & Concertbon	€ 5,7 mln
Aantal toegangskaarten afgerekend met de PODIUM Cadeaukaart /Theater & Concertbon in 2012*	228.000

\* bij een gemiddelde prijs van € 25,00

## Werkgelegenheid

Het aantal personen werkzaam bij een VSCD-podium is iets gestegen van 11.512 in 2011 naar 11.933 in 2012. Het aantal fte's is echter met 5% gedaald van 4.035 in 2011 naar 3.826 in 2012. Het aantal personen op de loonlijst is in 2012 met 4% gedaald, het aantal vrijwilligers en ingehuurde personen is gestegen met achtereenvolgens 11% en 16%.

Van de 11.512 werkzame personen werkten er 3.988 als vrijwilliger, dat is 33%. Veel mensen dragen op deze manier bij aan het bestaan van de podia en festivals. 17% van het aantal werkzame personen wordt ingehuurd, dat is een 2% stijging ten opzichte van 2011. Het totaal aantal fte dat wordt ingehuurd daalt met 8%.

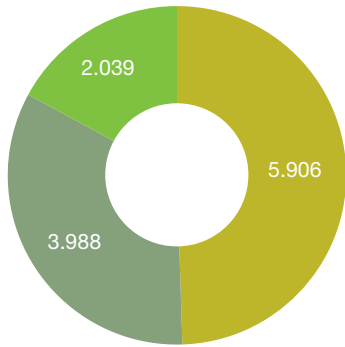
Zowel het aantal personen op de loonlijst als het aantal voltijdbanen op de loonlijst is afgenomen met 4%.

9% van de fte's wordt ingehuurd. Met name bij horeca en techniek wordt er vaker gebruik gemaakt van ingehuurd personeel. Gemiddeld wordt 17% van het horecapersoneel ingehuurd en 7% van het technisch personeel.

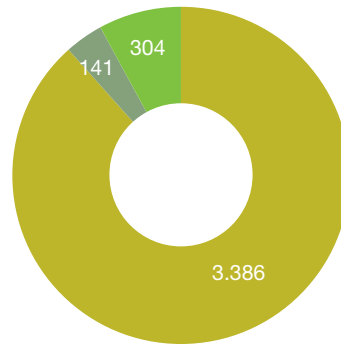
In 2012 bedraagt het gemiddelde ziekteverzuim 5%, dat is een stijging ten opzichte van 2011 toen het ziekteverzuim gemiddeld 4% bedroeg. Het landelijke gemiddelde ligt in 2012 op 4,2%.

## Werkgelegenheid

Alle podia	Personen 2012	Personen 2011	Voltijdbanen (fte) 2012	Voltijdbanen (fte) 2011
Op loonlijst	5.906	6.142	3.386	3.526
Vrijwillig	3.988	3.610	141	156
Ingehuurd	2.039	1.760	304	353
Totaal	11.933	11.512	3.826	4.035

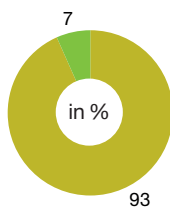


Aantal werkzame personen

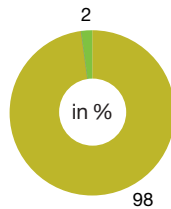


Aantal FTE

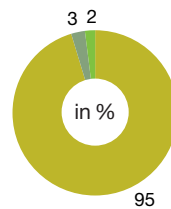
- loonlijst
- vrijwillig
- ingehuurd



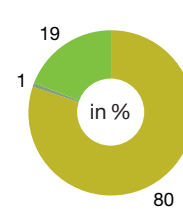
techniekpersoneel



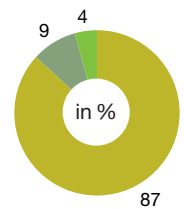
directie



programmering & marketing



horeca



overige

## Inkomsten

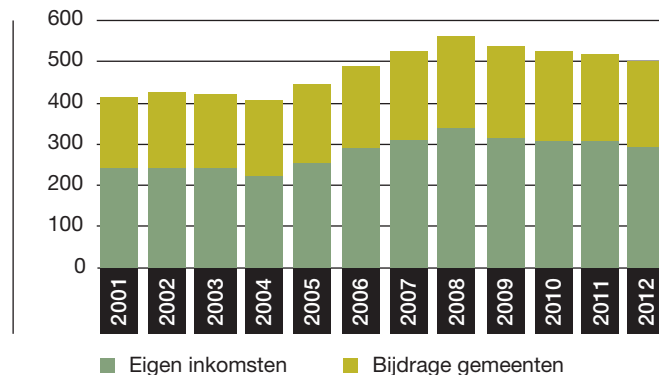
In 2012 daalde de totale omzet van de VSCD-podia met 2% tot 554 mln. 52% van de totale omzet komt uit eigen inkomsten. De inkomsten uit voorstellingen bedroeg 163 mln dat is 9% lager dan in 2011. De inkomsten uit horeca, sponsoring en verhuur steeg met 2,5% tot 130 mln. De inkomsten uit voorstellingen zijn goed voor 29% van de totale omzet en de horecaopbrengsten, sponsoring en verhuur voor 23%.

De financiële bijdrage van de gemeente bedraagt gemiddeld 38% ten opzichte van de totale omzet, een percentage wat al jaren gelijk is.

De gemeentelijke bijdrage per bezoeker steeg in 2012 tot € 19,24. Dit komt doordat het totaal aantal bezoeken is gedaald. Daarnaast hebben veel podia aangegeven in 2012 voor het laatst te zijn geïndexeerd. Als bijdrage per inwoner daalde de gemeentelijke bijdrage voor het vierde jaar op rij licht, zowel als alleen naar de inwoners van de 'eigen' gemeente wordt gekeken als naar het totale inwonertal van Nederland.

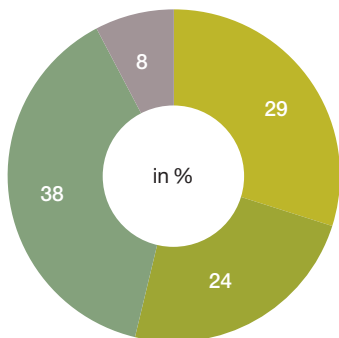
Financiële bijdragen van provincies, rijk en fondsen bedroegen in 2011 € 42 mln, dat is 8% van de totale omzet maar een daling van 12% ten opzichte van 2011.

## Verdeling eigen inkomsten en bijdrage gemeenten



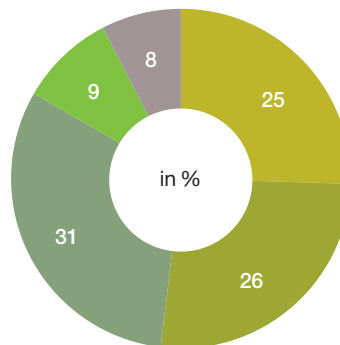
## Uitgaven

De absolute programmakosten daalden in 2012 met 15 mln tot totaal 141 mln. De personeelslasten bedroegen 174 mln en de kosten voor huisvesting waren 146 mln. De uitgaven voor publiekheid en organisatiekosten daalden met 8% tot 50 mln.



Inkomsten van de totale omzet

- Inkomsten uit voorstellingen
- Inkomsten uit verhuur, horeca, sponsoring
- Inkomsten gemeente
- Inkomsten rijk/provincies/fondsen/overig

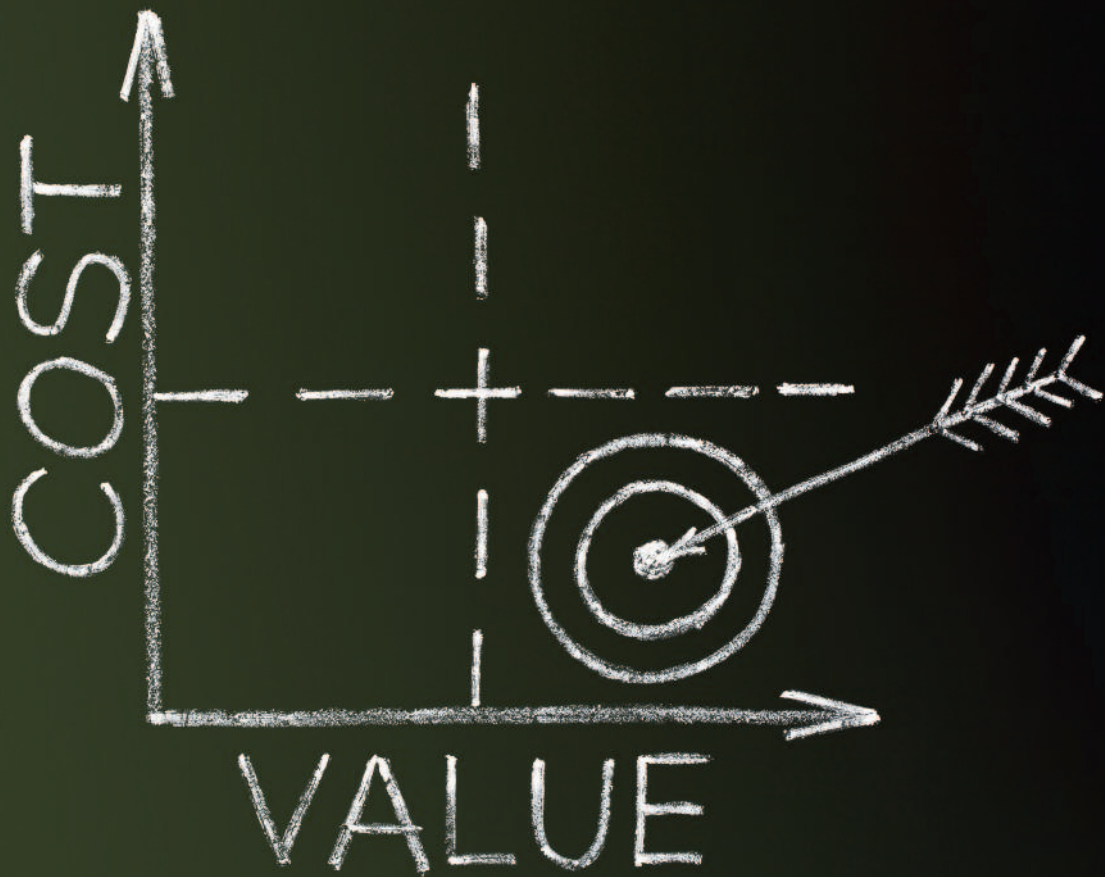


Uitgaven van de totale omzet

- programmakosten
- gebouw en huisvesting
- personeelskosten theater
- publiciteit en organisatie en overige lasten
- horeca-inkoop en -personeel

Gemeentelijke financiering	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
gemeentelijke financiering % van de omzet	42	40	37	38	38	37	38
gemeentelijke bijdrage per bezoeker in €	15,57	16,09	15,74	15,90	17,79	17,51	19,24
gemeentelijke bijdrage per inwoner Ned* €	11,40	11,20	12,20	13,53	13,03	12,61	12,52
idem per inwoner eigen gemeenten* €	19,02	18,84	21,59	23,92	23,04	22,29	22,13

\* het eerste getal heeft betrekking op de totale gemeentelijke bijdragen afgezet tegen alle inwoners van Nederland, het tweede cijfer betreft alleen de inwoners van de gemeenten met één of meer VSCD- podia.



De Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties is in 1947 opgericht om door gezamenlijke inkoop van kolen prijskortingen te bedingen. In de loop der jaren is de vereniging uitgegroeid tot de belangrijkste brancheorganisatie van theaters en festivals in Nederland. De vereniging is allereerst een ontmoetingsplek voor podia en hun directies.

### Collectieve belangenbehartiging

Op talloze terreinen behartigt de VSCD de belangen van de leden. Recent was dat het geval bij de wijziging in het btw-tarief en is er voor een groot aantal leden een gezamenlijke ANBI aanvraag ingediend en merendeels toegekend. Andere voorbeelden zijn de inspanningen om het doorverkopen van toegangskarten met woekerwinsten tegen te gaan, de lobby om de sector werkbaar te houden bij de verkoop van zenderfrequenties, het afsluiten van mantelovereenkomsten met aanbieders van podiumkunsten en de inzet voor een meer transparant afdrachtsysteem van auteursrechten.

### Dienstverlening en professionalisering

Naast het beantwoorden van vragen biedt de VSCD de leden een breed dienstenpakket aan. Onder andere door de ontwikkeling en het beheer van het Theater Analyse Systeem (TAS) wordt de

mogelijkheid geboden om bedrijfsvergelijkingen uit te voeren en worden er op tal van onderwerpen studiedagen en congressen georganiseerd. Met de PodiumRIE is een goedgekeurd instrument ontwikkeld waarmee leden een risico-inventarisatie en -evaluatie kunnen maken. De vereniging biedt een breed netwerk om kennis en ervaring te delen.

### Bevordering van de podiumkunsten

Bevordering van de podiumkunsten betreft onder meer de bijdrage van de vereniging aan het cultuurbeleid van gemeenten, provincies en rijk. In vrijwel alle genres worden er door de VSCD prijzen uitgereikt zoals de Theo d'Or en Louis d'Or aan wat we noemen 'erkend talent'. Dit als onderscheidend criterium op de vele prijzen die er zijn voor jong en aankomend talent. De prijzen resulteren in genomineerden en winnaars die door het veld en publiek worden herkend; er is meer aandacht voor het genre en extra publiek.

# Meten is weten

Door klantsegmentatie, data-analyse, publieksonderzoek

BATEN >

weten of je strategie  
**werkt**

weten **wie** je publiek is en  
**waar het woont**

weten wie  
**extra aandacht** verdient

weten of je de **programmering**  
**moet aanpassen**

weten waar **het marketingbudget**  
**naar toe** moet

weten **hoe vaak bezoekers komen**  
en **wat ze uitgeven**

meten **wat je écht wilt weten**

KOSTEN >

**Van data naar inzicht naar actie**

[www.cultuuronderzoeken.nl](http://www.cultuuronderzoeken.nl)



share  
connect  
inspire

inde((ruimte))

Een 300m<sup>2</sup> groot kloostergewelf in Utrecht aan de werf. Een flexwerk- en ontmoetingsplek. Een netwerk van en voor geïnspireerde en ondernemende mensen.

((ruimte))huren

In De Ruimte verhuurt ruimte voor bijeenkomsten en events.  
[www.inderuimte.org](http://www.inderuimte.org) | Oudegracht 230A a/d Werf | 06 11778119

inde((ruimte)) is powered by WAT ontwerpers

Bent u ook zoveel tijd kwijt aan tijdrovende administratieve handelingen?

Bespaar uw organisatie tijd en energie en meld u aan voor [podiumkunst.info](http://podiumkunst.info)

 *podiumkunst*·info

Meer informatie? Neem contact op met Loes Hoogenboom, projectleider in de ontwikkeling van Podiumkunst.info

MAIL [loes@senf.nl](mailto:loes@senf.nl) · TEL 010-5937461 · MOB 06-19380195

## Specialist in arbeidsvoorwaarden van podia

Raijmakers & Hofmeester, adviseurs in cultuur bestaat uit Willem-Jan Raijmakers en Carla van Deijck-Hofmeester. Sinds het najaar van 1990 adviseren wij overheden en culturele instellingen over kunst- en cultuurbeleid, strategie en organisatie. Wij zijn specialisten op het gebied van arbeidsvoorwaarden in de culturele sector.

### *U klopt bij ons aan voor:*

- deskundige ondersteuning bij het goed regelen en hanteren van arbeidsvoorwaarden.
- het antwoord op de vraag of aansluiting bij de CAO Nederlandse Podia of de CAO Nederlandse Poppodia en –Festivals een verstandige keuze is. Wij geven inzicht in consequenties (pakketvergelijking, inventarisatie oude individuele rechten, kostenanalyse, pensioenen).
- begeleiding van de overgang naar de CAO (sociaal statuut, functieweging, informatie aan OR en personeel, etc.).
- advies over correcte toepassing van de CAO en over indeling van bestaande en nieuwe functies in het nieuwe functiegebouw.

*adres* | Emmaweg 2  
3603 AM Maarssen

*telefoon* | 0346 58 04 07  
*fax* | 0346 58 04 76

*e-mail* | [rh@adviseursincultuur.nl](mailto:rh@adviseursincultuur.nl)  
*web* | [www.adviseursincultuur.nl](http://www.adviseursincultuur.nl)

**AANBOD  
TRAININGEN  
ACADEMIE VAN  
PODIUMKUNSTEN  
NAJAAR 2013**

**NU ONLINE**

[WWW.ACADEMIEVOORPODIUMKUNSTEN.NL/  
CURSUSAANBOD](http://WWW.ACADEMIEVOORPODIUMKUNSTEN.NL/CURSUSAANBOD)



**HEB JE OOK  
TEVEEL VOOR  
MIJN TICKETS  
BETAALD?**

**! WEET  
WAAR  
JE KOOPT  
.NL**

# HRM-oplossingen voor cultuur

*Veel culturele organisaties staan dagelijks voor grote uitdagingen. U wordt steeds meer geacht op eigen kracht inkomsten te genereren en nog creatiever en efficiënter te werken. Op het gebied van HRM kunnen wij u alles vertellen. Dit doen wij momenteel al voor vele theaters en schouwburgen door heel Nederland.*

Wij bieden leden van de VSCD een extra aantrekkelijk payrolltarief en gratis overstapservice, zodat u geld overhoudt voor culturele initiatieven. Graag informeren wij u in een persoonlijk gesprek hoe u uw personeelsbeleid efficiënt en flexibel kunt inrichten. Ook bieden wij ondersteuning op juridisch en administratief gebied. **Driessen. Goed bekend.**

Kijk voor meer informatie op  
[www.driessen.nl/cultuur](http://www.driessen.nl/cultuur)  
of bel 0492 - 50 66 66

**driessen**  
HRM 

goed bekend

